

Böyük yolun üstündə

Elə alimlər var ki, xidmətlərindən xəbərsiz olduğumuz üçün onların haqqında heç bir məlumatımız olmur, sanki kölgədə qalıblar. Bunun da səbəbi yəqin ki, “sehirli güzgüdə” tez-tez görünməməkdəndir.

Deyir ki;- “Dilimiz üzərində çox böyük oyunlar gedir. Bunların içərisində müasir türk dilindən “varvarizm” modeli ilə gələn axını qeyd etmək istəyirəm. Azərbaycan dili türk dilləri içərisində tarixi-mədəni baxımdan ən mükəmməl dillərdən biridir. Onun üzərində cürbəcür eksperimentlərin aparılmasını, xüsusilə son dövrdə baş verən orfoqrafiya oyunlarını qəti qəbul etmirəm. Dilçilərimiz sözlər, şəkilçilər, hərfilər üzərində oynayarkən dilimizin sabitliyini pozur, onu özünün təbii-stixial məhvindən uzaqlaşdırırlar. Tez-tez həyata keçirilən orfoqrafiya “islahatları” hətta ən yaxın nəsil arasında orfoqrafik sədlər qurur. Dil necə varsa – eləcə də qalmalıdır. Axı biz əlifba islahatlarının faciələrini yaşamış xalqıq.

Burada bir məsələni də unutmaq olmaz. Sanki unuduruq ki, Azərbaycan adlanan xalq yalnız Şimali Azərbaycanda yaşayan azərbaycanlılardan ibarətdir. Cənubi Azərbaycanda yaşayan və özünü günü bu gün də türk adlandıran xalqı sanki unutmuşuq. Ona görə də dil məsələlərində yalnız Şimali Azərbaycanın maraqlarına uyğun hərəkət etməməliyik. Bizim Vahid Azərbaycan Türkcəmiz var və atığımız addımlar ona görə olmalıdır...”

Qəlbətəməz, mərd, ürəyiyumşaq adamdır. Paxıllıq, gözügötürməməzlik ona yaddır. Başqaları haqqında danışarkən, yalnız müsbət xüsusiyyətlərini dilə gətirir.

onun iman əhli olmasından irəli gəlir. Özünə güvənməyi bacarır. Məğrur və qürurludur. Yalnız Allahın qarşısında ibadət edərkən baş əyir. Əzmkar və zəhmətkeşdir. Məhz bu xüsusiyyətlərinin hesabına adı bir kənd uşağından böyük bir alimə çevrilə bilib...

Haqqında söhbət açdığım alim AMEA-nın Folklor İnstitutunda Mifologiya şöbəsinin müdiri Seyfəddin Rzasoydur. O, 1961-ci ildə Biləsuvar rayonunun Bəydili kəndində dünyaya gəlib. Orta təhsilə orada yiyələnib. 1986-cı ildə indiki Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universi bitirərək bir müddət müəllim işləyib. 1996-cı ildən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında çalışır. 1997-ci ildə filologiya elmləri namizədi, 2013-cü ildə isə filologiya elmlər doktoru alimlik dərəcələrinə yiyələnib. 2010-cu ildə dosent, 2019-cu ildə isə professor elmi adlarını alıb. Folklor, mifologiya, ritual və ədəbiyyatla bağlı 17 kitabın, 300-ə yaxın elmi məqalənin müəllifidir...

“Dünyada bizim istəyib-istəmədiyimizdən asılı olmayaraq, “qloballaşma” adlanan proses gedir. Vurğulamaq istərdim ki, bu proses ona hansı dairələrin necə yanaşmasından asılı olmayaraq, həm də ilahi-dialektik hadisədir. “Vahiddən yaranan dünya, yenə də sonda vahidə münəcər olunacaqdır”. Yəni zorla, ya xoşla, millətlərin, xalqların dillərin, mədəniyyətlərin arasında qovuşma gedir. Kimisi bu prosesdə yalnız iqtisadi maraqların, kimisə milli maraqların dərdini çəkir. Dünya elə bir “oykumen”, yəni evdir ki, biz hamımız bu evin içərisindəyik. Ona görə də evdəki atmosfer eyni zamanda bizə də təsir etməkdədir. Belə

hesab edirəm ki, Azərbaycanı “qapamaqla”, biz qloballaşmanın mənfi təsirlərindən yaxa qurtara bilməyəcəyik. Əksinə, ciddi bir model-proqram çərçivəsində dünyaya açılmaq, qloballaşma prosesinə ağıllı şəkildə qoşulmaq və ondan istifadə etmək lazımdır. Kütləvi informasiya vasitələrinin bu sahədə çox böyük rolu var. Biz radio-televiziyalarda, sosial şəbəkələrdə gədən antimilləti təzahürlərə qarşı ictimai müqavimət təşkil etməli, bir xalq kimi gücümüzü göstərməliyik. Bu məsələdə heç kəs yaxasını qırağa çəkməməlidir. Dilimizə, mədəniyyətimizə və bütövlükdə milli kimliyimizə qarşı aramsız hücumlar göz qabağındadır. Birincisi, bunu demək, bəyan etmək, mahiyyətini xalqa izah etmək lazımdır. İkincisi, reallıq deyilən bir fakt var. Ölkədə dilimizə və mədəniyyətimizə yad gözlə baxan çoxsaylı insanlar yaşayır. Etiraf edək ki, bu gün Azərbaycan dilində təhsilin perspektivinə inanmayanlar böyük bir kütləni təşkil edir. Rusdilli təhsilə maraqlı kütləvi xarakter alıb. Bunun, təbii ki, səbəbləri var. İnsana yaşamaq instinkti xasdır. O, nə yolla olursa-olsun yaşamaq istəyir. Ona xoş həyat ana dilində təmin olunacaqsə, ana dilində oxuyacaq, yox, digər dillərdə olacaqsə, həmin dillərə meyllənəcəkdir. Bu baxımdan, səsimizi qaldırmalı, buna qarşı bir millət olaraq mövqeyimizi ortaya qoymalıyıq. Şəxsi mövqeyimə görə, Azərbaycanda rus dilində dövlət məktəbləri olmamalıdır. Rus dili dövlət məktəbərində xarici dil statusunda tədris edilməlidir. İmperiyanın dili dövlət vəsaiti hesabına öyrədilməməlidir. Lakin ingilis dili ilə bağlı olduğu kimi, rus dilində də xüsusi məktəblərə maneçilik yaradılmamalıdır. Çünki bizə bu dilləri bilən mütəxəssislər də lazımdır.”- söyləyir.

Onun ən müsbət xüsusiyyətlərindən biri də vicdanlı və dürüst olmasıdır. Davamlı olaraq öyrənməyə, yeniliklər kəşf etməyə həvəslidir. Qürurludur, bu xüsusiyyəti bəlkə də kiməsə eqoist kimi görünür, amma inanın ki, daxilən çox sadə və insanpərvərdir. Yəni ilk növbədə nəzərə çarpan məğrur görkəmi, özünüçəkmək kimi deyil, xarakterik müsbət xüsusiyyət kimi qəbul olunmalıdır...

Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsinin sədri Qənirə Paşayeva onun haqqında belə düşünür:- “Professor Seyfəddin Rzasoy Azərbaycan folklorşünaslığının sovet metodoloji stereotiplərindən təmizlənməsi, milli folklorşünaslıq elminin dünyəvi sosial-antropoloji fikir döviyyəsinə daxil edilməsi, Oğuz mifoloji düşüncə sistemi və milli kimlik arxetiplərinin struktur-semiotik metodla tədqiqi sahəsində xüsusi xidmətləri olan alimdir. O, “Dədə Qorqud” kitabının ritual-mifoloji strukturunun bərpasının, dünya Qorqudşünaslığına yeni baxış sisteminin gətirilməsinin, dastanın yeni tapılmış əlyazmasının (“Kitabi-Türkman lisanı”) özünün yaratdığı transmediativ metodla araşdırılması, çağdaş milli ictimai şüurda epik-mifoloji düşüncə modellərinin rekonstruksiyası, habelə NİZAMİ yaradıcılığının etnik kimlik və milli düşüncə kodu kimi tədqiqi və b. sahələrdə fundamental əsərlərin müəllifidir!”

İdeal liderdir. Başçılıq etdiyi kollektivdə həm bir insan və həm də bir rəhbər kimi sevilir. O, ruhlandırmaq lazım gələni, öz enerjisi ilə ruhlandırır. Həyatı diqqətlə müşahidə etmək qabiliyyəti var. Öz enerjisini idarə etməyi bacarır. Boş yerə vaxt itirməyi sevmir, bütün işlərdə dəqiqliyi xoşlayır. Kimdənsə minnət görməyi, kiminsə yanında başsağlığı olmağı, zəif adam təsiri bağışlamağı xoşlamır. Yalan danışmaqdan uzaqdır və eşitdiyi yalanı tez hiss edir, lakin zamanı çatana qədər susur. Bu səbəbdən də onunla səmimi və ehtiyatla davranmaq lazımdır...

Bəli, haqqında danışdığım Seyfəddin Rzasoy öz sahəsində böyük xidmətləri olan tədqiqatçı alimlərdən biridir...

Avqustun 1-də Seyfəddin müəllimin 62 yaşını tamam olur. Onu bu münasibətlə təbrik edir, möhkəm can sağlığı arzulayıram...